ARREST VAN HET HOF (Vijfde kamer)
21 april 1988 *

In zaak 338/85,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van de Pretore te Lucca, in het aldaar aanhangig geding tussen

Fratelli Pardini SpA,

en

1) Ministero del commercio con l'estero,

2) Banca toscana (filiaal te Lucca),

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging en de geldigheid van een aantal bepalingen van gemeenschapsverordeningen inzake de vaststelling vooraf van monetair compenserende bedragen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer),

samengesteld als volgt: G. Bosco, kamerpresident, U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet en F. Schockweiler, rechters,

advocaat-generaal: M. Darmon
griffier: B. Pastor, administrateur

gelet op de opmerkingen ingediend door:

— Fratelli Pardini SpA, vertegenwoordigd door G. M. Ubertazzi en F. Capelli, advocaten te Milaan,

* Procestaal: Italiaans.

— de Italiaanse regering, vertegenwoordigd door I. M. Braguglia, avvocato dello stato,

— de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur G. Marenco en door J. Heine als deskundige,

gezien het rapport ter terechtzitting en ten vervolge op de mondelinge behandeling op 7 oktober 1987,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 18 november 1987,

het navolgende

Arrest

1 Bij beschikking van 29 oktober 1985, ingekomen bij het Hof op 14 november daaraanvolgend, heeft de Pretore te Lucca krachtens artikel 177 EEG-Verdrag vier prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging en de geldigheid van een aantal bepalingen van gemeenschapsverordeningen inzake de wisselkoersen in de landbouw en de vaststelling vooraf van monetair compenserende bedragen (hierna: mcb's).

2 Deze vragen zijn gerezen in een spoedprocedure die de vennootschap Fratelli Pardini SpA (hierna: Pardini) had aangespannen tegen het Italiaanse Ministerie van Buitenlandse Handel en de Banca toscana om een verbod aan laatstgenoemde te verkrijgen om over te gaan tot betaling van een bedrag van 98 280 000 LIT aan dit ministerie; het ministerie vorderde dit bedrag op grond dat de waarborg die Pardini had gesteld met het oog op de invoer van 21 000 ton uit derde landen afkomstige zachte tarwe, was verbeurd.

3 Op 17 mei 1983 om 12.39 uur vroeg Pardini blijkens het dossier bij het Ministerie van Buitenlandse Handel een invoercertificaat aan voor de invoer van deze hoeveelheid uit derde landen afkomstige zachte tarwe, met vaststelling vooraf van de heffing en de mcb's op de dag van de aanvraag. De aanvraag ging vergezeld van een waarborg ter hoogte van genoemd bedrag, die werd gesteld in de vorm

van een garantie van de Banca toscana, filiaal te Lucca. Het mcb dat op dat moment gold, bedroeg 6 403 LIT per ton graan ten gunste van de importeur.

4 Bij brief van 20 juni 1983 verzocht Pardini om annulering van het invoercertificaat en om vrijgifte van de waarborg, op grond dat inmiddels met ingang van 23 mei 1983 een nieuwe representatieve koers voor de Italiaanse lire was vastgesteld, waardoor de mcb's voor Italië waren komen te vervallen; dit had op zijn beurt geleid tot een aanpassing van de tussen 17 en 23 mei 1983 plaatsgevonden vaststellingen vooraf van mcb's.

5 Nadat dit verzoek bij brief van het Ministerie van Buitenlandse Handel van 22 oktober 1983 was afgewezen omdat de toepasselijke gemeenschapsregeling zich tegen de gevraagde annulering zou verzetten, stelde Pardini op grond van artikel 700 van de Codice di procedura civile een spoedprocedure in bij de Pretore te Lucca. Bij beschikking van 29 oktober 1985 schortte deze de tenuitvoerlegging op en besloot hij het Hof de volgende prejudiciële vragen voor te leggen:

„1) Moet artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 aldus worden uitgelegd, dat aanpassing van de vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen enkel mogelijk is voor de vaststellingen vooraf, die hebben plaatsgevonden nadat de nieuwe representatieve koers voor de omrekening van de nationale munteenheden in ecu daadwerkelijk in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen is bekendgemaakt?

2) Zo neen, is de in artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 voorziene aanpassing van de mcb's dan ook mogelijk voor de vaststellingen vooraf, die vóór de bekendmaking van de nieuwe representatieve koers van de nationale munteenheden in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen hebben plaatsgevonden, en moet in dat geval worden uitgegaan van:

a) de datum waarop de Raad met de instemming van alle Lid-Staten het politieke besluit heeft genomen om de representatieve koers te wijzigen (in casu 20 mei 1983), of van

b) de datum waarop het besluit van de Raad om een nieuwe representatieve koers vast te stellen, in een perscommuniqué is bekendgemaakt met vermelding van een door één Lid-Staat gemaakt voorbehoud dat pas na de publikatie van het perscommuniqué werd opgeheven?

3) Moet artikel 4, lid 1, laatste alinea, van verordening nr. 1134/68 van de Raad, gelet op de bepalingen van de verordeningen nrs. 878/77 (PB 1977, L 106), 1054/78 (PB 1978, L 134) en de latere wijzigingen, aldus worden uitgelegd, dat de betrokken marktdeelnemer de annulering van de vaststelling vooraf van de heffing of de monetair compenserende bedragen alsook van het ten blijke daarvan afgegeven certificaat of stuk (van invoer) steeds kan verkrijgen, wanneer hij binnen de gestelde termijn daarom verzoekt en er een wijziging van de representatieve koers heeft plaatsgevonden als die waartoe de Raad bij verordening nr. 1223/83 (onder verwijzing naar verordening nr. 878/77) heeft besloten, dat wil zeggen een wijziging die overeenkomt met de wijziging van de verhouding tussen de pariteit van de munteenheid van de betrokken Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid bedoeld in artikel 4 van voornoemde verordening nr. 1134/68?

4) Indien de vragen 2, sub a, en 3 bevestigend worden beantwoord, moet het er dan voor worden gehouden, dat artikel 1, laatste streepje, van verordening nr. 1244/83 van de Commissie — waarbij artikel 2 van verordening nr. 1054/78 is gewijzigd, zodanig dat artikel 4, lid 1, laatste alinea, van verordening nr. 1134/68 enkel kan worden toegepast op vaststellingen vooraf die vóór 17 mei 1983 hebben plaatsgevonden — niet van toepassing is, althans niet op de verzoeken om annulering van de certificaten met vaststelling vooraf, die van 17 mei tot 20 mei 1983 door Italië waren afgegeven, en wel wegens de noodzaak om het gewettigd vertrouwen van de betrokken marktdeelnemers te beschermen?"

6 Voor een nadere uiteenzetting van de feiten van het hoofdgeding, de betrokken gemeenschapsbepalingen, het procesverloop en de bij het Hof ingediende opmerkingen wordt verwezen naar het rapport ter terechtzitting. Deze elementen van het dossier worden hierna slechts weergegeven, voor zover dit noodzakelijk is voor de redenering van het Hof.

De bevoegdheid van het Hof

7 De Commissie twijfelt aan de bevoegdheid van het Hof om de prejudiciële vragen te beantwoorden, omdat de uitspraak van het Hof voor de verwijzende rechter van geen enkel nut zou kunnen zijn. Deze heeft zich immers tot het Hof gewend in het kader van een spoedprocedure, maar terzelfdertijd de gevorderde conservatoire maatregel gelast, die het enige doel was waarvoor de procedure was ingesteld. De procedure zou daarmee zijn afgesloten en het antwoord van het Hof zou enkel

nog van nut kunnen zijn voor het geding ten principale, dat tot op heden echter nog niet is ingeleid en bovendien bij een andere rechter aanhangig zou moeten worden gemaakt dan degene die de prejudiciële vragen heeft gesteld.

8 Voor de beoordeling van dit betoog zij eraan herinnerd, dat artikel 177 EEG-Verdrag volgens vaste rechtspraak van het Hof het kader schept voor een nauwe samenwerking tussen de nationale rechterlijke instanties en het Hof van Justitie, gebaseerd op een onderlinge taakverdeling. In dit kader is het de nationale rechter — de enige die de feiten en de door partijen aangevoerde argumenten rechtstreeks kent en verantwoordelijk is voor de te geven beslissing — die heeft te beoordelen, of de in het geding opgeworpen rechtsvragen relevant zijn en of een prejudiciële uitspraak noodzakelijk is om vonnis te kunnen wijzen. Het is ook aan hem om te beslissen, in welke stand van het geding hij een prejudiciële vraag aan het Hof moet voorleggen.

9 Wanneer de nationale rechter van oordeel is dat een voor hem aanhangige zaak vragen van gemeenschapsrecht opwerpt, heeft hij dus de meest uitgebreide bevoegdheid om zich met een prejudiciële vraag tot het Hof te wenden. Dit neemt echter niet weg, dat deze bevoegdheid hem uitsluitend is verleend om hem in staat te stellen, de bij hem aanhangige gedingen te beslissen met inachtneming van de gemeenschapsrechtelijke gezichtspunten die het Hof heeft ontwikkeld. In deze zin besliste het Hof in het arrest van 11 juni 1987 (zaak 14/86, Pretore te Salò, Jurispr. 1987, blz. 2545), dat voor zijn bevoegdheid tot het beantwoorden van prejudiciële vragen vereist is, dat deze afkomstig zijn van een rechterlijke instantie die gehandeld heeft in het algemene kader van zijn opdracht om onafhankelijk en naar recht uitspraak te doen in zaken waarvoor de wet hem bevoegdheid verleent.

10 In deze context kan de door verzoekster in het hoofdgeding voorgestane uitlegging niet worden aanvaard; volgens deze omvat het begrip rechterlijke instantie in de zin van artikel 177 EEG-Verdrag, onafhankelijk van de verschillende rechterlijke instanties die achtereenvolgens in een bepaald geding worden aangezocht, alle rechters over wie de verschillende taken zijn verdeeld die uiteindelijk tot de eindbeslissing in de hoofdzaak leiden. Zowel uit de tekst als uit de systematiek van genoemde bepaling blijkt, dat enkel een nationale rechterlijke instantie die de gevraagde prejudiciële beslissing „noodzakelijk acht voor het wijzen van *haar* vonnis", het recht heeft om zich tot het Hof te wenden. Dit recht is dus voorbehouden aan rechterlijke instanties die van oordeel zijn, dat een bij hen aanhangige zaak vragen van gemeenschapsrecht opwerpt die door *hen* moeten worden beslist.

11 De nationale rechterlijke instanties zijn bijgevolg enkel bevoegd zich voor een prejudiciële beslissing tot het Hof te wenden, indien bij hen een geding aanhangig is in het kader waarvan zij een beslissing moeten geven waarbij met het prejudiciële arrest rekening kan worden gehouden. Het Hof is daarentegen niet bevoegd om kennis te nemen van een prejudicieel verzoek, wanneer de procedure voor de verwijzende rechter reeds is afgesloten op het moment dat het verzoek wordt gedaan.

12 Ondanks het feit dat in casu tot de prejudiciële verwijzing is besloten, terwijl bij dezelfde beschikking de gevraagde spoedmaatregel is toegewezen, bevat de motivering van de verwijzingsbeschikking geen enkele aanwijzing, dat de prejudiciële beslissing de verwijzende rechter in staat moet stellen zelf een rechterlijke beslissing te nemen. Bovendien heeft de Pretore met zijn verwijzingsbeschikking gevolg gegeven aan een verzoek van verzoekster in het hoofdgeding, dat op de uitdrukkelijke overweging berustte, dat een verwijzing in het stadium van de spoedprocedure de latere procedure voor de rechter ten principale, die een andere is dan de rechter in kort geding, zou kunnen versnellen.

13 Ten einde op dit punt meer duidelijkheid te krijgen, heeft het Hof verzoekster in het hoofdgeding en de Italiaanse regering om nadere inlichtingen over het verloop van de spoedprocedure in het algemeen en in het onderhavige geval gevraagd. Blijkens de verstrekte informatie doet zich in casu de bijzonderheid voor, dat de Pretore de spoedmaatregel „ante causam" en „inaudita altera parte" heeft toegewezen zonder tegelijkertijd een datum te bepalen voor de comparitie van partijen, zoals de toepasselijke processuele bepalingen voorschrijven; volgens de jurisprudentie van de Corte suprema di cassazione blijft de zaak in een dergelijk geval bij de Pretore aanhangig, die partijen nog steeds kan oproepen om de onmiddellijk gegeven voorziening te bevestigen, te wijzigen of te herroepen, zolang de bodemprocedure nog niet is ingeleid.

14 Gezien deze toelichtingen en aangezien het dossier geen gegevens bevat waaruit blijkt dat de bodemprocedure is ingeleid, moet worden aangenomen, dat de spoedprocedure die tot het stellen van vragen aan het Hof heeft geleid, nog aanhangig is bij de verwijzende rechter die met het prejudiciële arrest rekening kan houden bij zijn eigen beslissing over de bevestiging, wijziging of herroeping van de spoedmaatregel. Deze rechterlijke instantie was dus bevoegd om op grond van artikel 177 EEG-Verdrag prejudiciële vragen te stellen aan het Hof, dat bevoegd is om hierop te antwoorden.

De eerste en de tweede vraag

15 Met de eerste en de tweede vraag, die te zamen moeten worden behandeld, wenst de rechter in wezen te vernemen, of de Commissie in verordening nr. 1245/83 van 20 mei 1983 terecht heeft bepaald, dat de aanpassingen van de vooraf vastgestelde mcb's, waarin artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie van 14 mei 1982 voorziet in geval van wijziging van de representatieve koersen, voor alle vaststellingen vooraf gelden die na 16 mei 1983 waren aangevraagd, voor zover de betrokken transactie na 22 mei 1983 werd uitgevoerd.

16 Voor een bruikbaar antwoord dient eerst te worden ingegaan op de monetaire gebeurtenissen die tot het hoofdgeding hebben geleid en op de toepasselijke gemeenschapsregeling.

17 Tijdens een vergadering op 16 en 17 mei 1983 bereikte de Raad een akkoord over een wijziging van de representatieve koersen van de groene valuta, dat door de Italiaanse delegatie „ad referendum" werd aanvaard. De betrokken vergadering eindigde op 17 mei 1983 rond vijf uur 's morgens en werd direct gevolgd door een perscommuniqué.

18 Nadat Italië zijn voorbehoud op 20 mei 1983 had ingetrokken, stelde de Raad op dezelfde datum verordening nr. 1223/83 vast inzake de in de landbouwsector toe te passen wisselkoersen, die in het Publikatieblad van 21 mei 1983 (L 132, blz. 33) werd bekendgemaakt. Artikel 2, lid 1, juncto bijlage VII van deze verordening stelde voor onder meer de Italiaanse lire een nieuwe representatieve koers vast, die met ingang van 23 mei 1983 gold.

19 Ter uitvoering van de regeling van de Raad stelde de Commissie op 20 mei 1983 onder meer verordening nr. 1245/83 vast betreffende de vaststelling van de monetair compenserende bedragen en van sommige coëfficiënten en koersen voor de toepassing ervan (PB 1983, L 135, blz. 3). Hierin paste zij de mcb's aan de monetaire wijzigingen aan; voor Italië bestond deze aanpassing in een afschaffing van de mcb's voor alle sectoren. Verordening nr. 1245/83 voorziet bovendien in artikel 4 juncto bijlage IV bis in de aanpassing van de vooraf vastgestelde mcb's en bepaalt dienaangaande, dat voor Italië de aanpassingen gelden voor de vaststellingen vooraf waarvoor de aanvraag was ingediend na 16 mei 1983, op voorwaarde

evenwel dat de betrokken transactie niet volledig was uitgevoerd vóór 23 mei 1983, de datum waarop de nieuwe representatieve koersen van kracht werden.

20 Artikel 4 van verordening nr. 1245/83 is blijkens zijn tekst vastgesteld krachtens artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie van 14 mei 1982 tot invoering van de vaststelling vooraf van monetair compenserende bedragen (PB 1982, L 134, blz. 22). Op grond van laatstgenoemde bepaling worden de „vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen... aangepast, indien een nieuwe representatieve koers van kracht wordt, waartoe reeds was besloten vóór het indienen van de aanvraag om vaststelling vooraf".

21 Verzoekster in het hoofdgeding en de Italiaanse regering stellen in dit verband, dat met de term „besloten" in artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 wordt gedoeld op de handeling waarin de wil van de Raad om de representatieve koersen te wijzigen de juridisch bindende vorm heeft gekregen, in casu verordening nr. 1223/83. Aangezien die handeling wat de Italiaanse lire betreft op 23 mei 1983 van kracht is geworden, hadden enkel de mcb's voor Italië die met ingang van die datum vooraf waren vastgesteld, kunnen worden aangepast. In elk geval zou het vertrouwensbeginsel zich verzetten tegen toepassing van de betrokken regeling op aanvragen om vaststelling vooraf, die waren ingediend vóór de datum van bekendmaking van verordening nr. 1223/83 in het Publikatieblad.

22 De Commissie meent daarentegen, dat de aanpassing van de vooraf vastgestelde mcb's betrekking kan hebben op alle aanvragen om vaststelling vooraf, die zijn ingediend na het bereiken van politieke overeenstemming binnen de Raad over de wijziging van de representatieve koersen, en wel ongeacht het bestaan van een voorbehoud „ad referendum" van de delegatie van een Lid-Staat. Het doel van de betrokken regeling — te beletten dat de marktdeelnemers uit de vaststelling vooraf op basis van de oude bedragen voordeel kunnen trekken vanaf het moment dat zij niet meer in redelijkheid aan de spoedige inwerkingtreding van de nieuwe bedragen kunnen twijfelen — zou tot een dergelijke uitlegging dwingen.

23 Tegen de achtergrond van deze opmerkingen van partijen moet er met nadruk op worden gewezen, dat artikel 4 van verordening nr. 1245/83 van de Commissie ten opzichte van artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie

een latere en een bijzondere regeling is. De vragen moeten dus uitsluitend in het kader van eerstgenoemde bepaling worden opgelost, zonder dat tot uitlegging van artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 behoeft te worden overgegaan.

24 Gelijk de Commissie terecht opmerkt, is het stelsel van aanpassing van de mcb's bedoeld om speculatie en misbruik te voorkomen in de periode tussen het overleg binnen de Raad, waarvan de marktdeelnemers via hun beroepsorganisaties of via de pers onmiddellijk op de hoogte worden gesteld, en het in werking treden van de nieuwe representatieve koersen. In die periode zouden immers aanvragen om vaststelling vooraf kunnen worden ingediend uitsluitend met het oogmerk, te profiteren van de mcb's die nog van kracht zijn, maar waarvan de spoedige aanpassing reeds te voorzien is. Het strookt dus met het nagestreefde doel om als tijdstip dat voor de aanpassing van de vaststellingen vooraf in aanmerking moet worden genomen, de datum aan te houden waarop het voornemen van de Raad om de representatieve koersen te wijzigen, openbaar is gemaakt, in casu dus 17 mei 1983.

25 Anders dan verzoekster in het hoofdgeding en de Italiaanse regering betogen, wordt bij een dergelijk opvatting geen afbreuk gedaan aan de eisen van het vertrouwensbeginsel. Dit beginsel verzet zich immers niet tegen aanpassingen van vooraf vastgestelde mcb's in een situatie als de onderhavige, waarin de betrokken marktdeelnemers bij de indiening van hun aanvraag om vaststelling vooraf in redelijkheid met een spoedige wijziging van de representatieve koersen en een daaropvolgende aanpassing van de mcb's moesten rekenen en waarin zij alle mogelijkheid hadden om zich op de hoogte te stellen van de uitkomsten van het lopende overleg in de Raad. Onder dergelijke omstandigheden kunnen deze marktdeelnemers geen gewettigd vertrouwen meer hebben in de handhaving van de koersen die gelden ten tijde van de vaststelling vooraf.

26 Om dezelfde reden is de gekozen oplossing in overeenstemming met het rechtszekerheidsbeginsel. De terugwerkende kracht die voortvloeit uit het feit, dat de aanpassing alle vaststellingen vooraf betreft waarvoor de aanvraag is ingediend na een tijdstip gelegen vóór het definitieve besluit van de Raad over de nieuwe koersen, is niet in strijd met dit beginsel, aangezien de marktdeelnemers, gelijk hierboven is uiteengezet, in redelijkheid een dergelijke wijziging van hun situatie moesten verwachten.

27 Op de eerste en de tweede vraag moet mitsdien worden geantwoord, dat de Commissie in verordening nr. 1245/83 van 20 mei 1983 geldig heeft bepaald, dat de aanpassing van vooraf vastgestelde mcb's, waarin artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie van 14 mei 1982 voorziet in geval van wijziging van de representatieve koersen, dient plaats te vinden voor alle vaststellingen vooraf waarvoor de aanvraag na 16 mei 1983 is ingediend, voor zover de betrokken transactie na 22 mei 1983 is uitgevoerd.

De derde en de vierde vraag

28 Met de derde en de vierde vraag, die eveneens te zamen moeten worden behandeld, wenst de nationale rechter in wezen te vernemen, of artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 juncto artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1223/83 van de Raad van 20 mei 1983 aldus moeten worden uitgelegd, dat annulering van vaststellingen vooraf altijd mogelijk is indien aan de in die bepalingen neergelegde voorwaarden is voldaan, of dat de Commissie in haar verordening nr. 1244/83 van 20 mei 1983 het recht op annulering mocht beperken tot vaststellingen vooraf die vóór 17 mei 1983 hadden plaatsgevonden.

29 Voor een bruikbaar antwoord aan de nationale rechter dient eerst aandacht te worden besteed aan de algemene regeling inzake de annulering van vaststellingen vooraf.

30 Verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 houdende vaststelling van de regels voor de toepassing van verordening (EEG) nr. 653/68 betreffende de voorwaarden voor wijziging van de waarde van de voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid gebruikte rekeneenheid (PB 1968, L 188, blz. 1) bepaalt in artikel 4, lid 1, eerste alinea, sub a, dat in geval van wijziging van de verhouding tussen de partiteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid, de betrokken Lid-Staat met gebruikmaking van de nieuwe verhouding overgaat tot aanpassing van de in rekeneenheden uitgedrukte bedragen die vooraf zijn vastgesteld voor een na de wijziging van bedoelde verhouding nog tot stand te brengen transactie of gedeelte van een transactie, indien die bedragen in de voor de toepassing van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opgestelde documenten zijn vermeld in de nationale munteenheid. Ingevolge artikel 4, lid 1, tweede alinea, kan „elke belanghebbende die voor een bepaalde transactie een vaststelling vooraf heeft bewerkstelligd, ... echter door middel van een schriftelijk verzoek, dat binnen een termijn van 30 dagen volgende op de dag van inwerking-

treding van de maatregelen waarbij de aangepaste bedragen worden vastgesteld in het bezit van het bevoegde orgaan moet komen, annulering van de vaststelling vooraf en van het ten blijke daarvan opgestelde certificaat of stuk" verkrijgen.

31 Artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1223/83 van de Raad bepaalt, dat de in verordening nr. 1134/68 vastgestelde bepalingen met betrekking tot de wijziging van de verhouding van de pariteit van de munteenheid van een Lid-Staat en de waarde van de rekeneenheid van toepassing zijn op de wijzigingen van de representatieve koersen, waarover deze verordening gaat. Ingevolge artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1223/83 is „artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening (EEG) nr. 1134/68 evenwel slechts van toepassing indien de betrokkene door de toepassing van de nieuwe representatieve koersen nadeel ondervindt".

32 Laatstgenoemde bepaling is aangevuld bij artikel 1 van verordening nr. 1244/83 van de Commissie van 20 mei 1983 tot wijziging van verordening (EEG) nr. 1054/78 naar aanleiding van de vaststelling van een nieuwe in de landbouwsector toe te passen wisselkoers voor de Duitse mark, het Ierse pond, de Franse franc, de Griekse drachme, de Italiaanse lire en de Nederlandse gulden, en wel aldus dat ten aanzien van de representatieve koersen voor de Italiaanse lire „het bepaalde in artikel 4, lid 1, laatste alinea, van verordening (EEG) nr. 1134/68 slechts geldt voor de vaststellingen vooraf en ten blijke daarvan opgestelde certificaten of stukken die zijn afgegeven... vóór 17 mei 1983..." De Commissie heeft verordening nr. 1244/83 vastgesteld krachtens artikel 6 van verordening nr. 1223/83 van de Raad, volgens hetwelk de Commissie de bepalingen ter uitvoering van die verordening vaststelt.

33 Verzoekster in het hoofdgeding en de Italiaanse regering stellen, dat deze regeling van de Raad, dat wil zeggen de verordeningen nrs. 1134/68 en 1223/83, de marktdeelnemers recht geven op annulering van de vaststelling vooraf, voor zover de voorwaarden van de transactie door de aanpassing van de vooraf vastgestelde bedragen ten nadele van de betrokkene zijn gewijzigd. Volgens hen is de annulering van de transactie een remedie tegen de wijziging op monetair vlak; zij werkt dus ten gunste van alle marktdeelnemers die anders de nadelen van de monetaire fluctuaties zouden moeten dragen. Voor zover verordening nr. 1244/83 van de Commissie de annuleringsmogelijkheid beperkt tot vaststellingen vooraf die vóór 17 mei 1983 zijn verricht, is zij volgens hen bijgevolg zowel in strijd met de regeling van de Raad als met het vertrouwensbeginsel. Verzoekster in het hoofdgeding merkt verder op, dat verordening nr. 1244/83 geen enkele motivering bevat die de gewraakte bepaling zou kunnen rechtvaardigen.

34 De Commissie is daarentegen van mening, dat noch verordening nr. 1134/68 noch verordening nr. 1223/83 een mogelijkheid tot annulering geeft in een geval als het onderhavige. De verordening van de Raad heeft immers enkel het oog op bedragen die in rekeneenheden zijn vastgesteld en in de nationale munteenheid zijn uitgedrukt, zoals heffingen en restituties, en niet op bedragen die rechtstreeks in nationale valuta worden vastgesteld, zoals de mcb's. Dit verschil in behandeling vindt zijn rechtvaardiging in het feit, dat de heffingen en restituties na een wijziging van de representatieve koersen automatisch door de Lid-Staten worden aangepast, terwijl de mcb's door de Commissie worden aangepast die hierbij de aanpassing beperkt tot de vaststellingen vooraf, die hebben plaatsgevonden vanaf het tijdstip waarop de monetaire wijziging voor de marktdeelnemers voorzienbaar was. Het vertrouwensbeginsel, dat voor heffingen en restituties een annuleringsmogelijkheid vereist vanwege het automatisme van de aanpassing daarvan, zou voor de mcb's in acht zijn genomen door de beperking van deze aanpassing in de tijd.

35 Dienaangaande moet worden toegegeven, dat artikel 4, lid 1, van verordening nr. 1134/68 van de Raad, waarnaar in artikel 4 van verordening nr. 1223/83 van de Raad wordt verwezen, naar de duidelijke bewoordingen ervan enkel betrekking heeft op bedragen die in rekeneenheden zijn vastgesteld en in nationale valuta zijn uitgedrukt, zoals de heffingen en de restituties. De gemeenschapsregeling bevat daarentegen geen enkele bepaling die uitdrukkelijk in een annuleringsmogelijkheid voorziet voor vaststellingen vooraf van mcb's. Opgemerkt zij evenwel, dat ingevolge artikel 2, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie „het monetaire compenserende bedrag alleen vooraf kan worden vastgesteld als de invoer- of uitvoerheffing of de uitvoerrestitutie voor het betrokken certificaat vooraf wordt vastgesteld". Dit impliceert, dat wanneer de vaststelling vooraf van de heffing of de restitutie wordt geannuleerd, de vaststelling vooraf van het voor de transactie geldende mcb eveneens moet worden geannuleerd.

36 Met nadruk zij opgemerkt, dat luidens artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1223/83 zelf de enige voorwaarde voor de toepasselijkheid van de bepalingen van verordening nr. 1134/68 betreffende de annulering van de vaststelling vooraf is, dat de betrokkene door de toepassing van de nieuwe representatieve koersen nadeel ondervindt; in een geval als het onderhavige kan dit nadeel het gevolg zijn van de aanpassing van de vooraf vastgestelde mcb's, overeenkomstig verordening nr. 1245/83. Op grond van de systematiek van deze bepaling moet worden aangenomen, dat de Raad hiermee de materieelrechtelijke voorwaarden limitatief heeft vastgelegd waaronder het in artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1134/68 verleende recht op annulering kan worden uitgeoefend in verband met de wijziging van de representatieve koersen waar het in casu om gaat.

37 Gezien deze uitputtende regeling van de Raad kon de Commissie zich niet op artikel 6 van verordening nr. 1223/83 beroepen, dat haar de bevoegdheid verleent om uitvoeringsbepalingen vast te stellen, om aan de annuleringsmogelijkheid de extra voorwaarde te verbinden, dat de betrokken monetaire wijziging en de daaropvolgende aanpassing van de mcb's voor de betrokken marktdeelnemer niet te voorzien waren. De Commissie was bijgevolg niet gerechtigd om de annuleringsmogelijkheid, die in een van de Raad afkomstige regeling van hogere orde was gecreëerd, te beperken tot de vaststellingen vooraf en de ten blijke daarvan opgestelde certificaten of stukken die waren afgegeven vóór een bepaalde datum, gelegen voor die waarop de nieuwe representatieve koersen van kracht werden, gelijk zij in haar uitvoeringsverordening nr. 1244/83 heeft gedaan.

38 Aangezien verordening nr. 1244/83 dus om bovenstaande redenen onwettig is, behoeft niet te worden onderzocht, of zij is vastgesteld met inachtneming van het vertrouwensbeginsel en of zij voldoet aan het motiveringsvereiste van artikel 190 EEG-Verdrag.

39 Om deze redenen moet op de derde en de vierde vraag worden geantwoord, dat artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 juncto artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1223/83 van de Raad van 20 mei 1983 in die zin moeten worden uitgelegd, dat de annulering van vaststellingen vooraf steeds kan worden verkregen indien aan de in deze bepalingen gestelde voorwaarden is voldaan. Verordening nr. 1244/83 van de Commissie van 20 mei 1983 is dus ongeldig voor zover zij het recht op annulering beperkt tot vaststellingen vooraf die vóór 17 mei 1983 hebben plaatsgevonden.

Kosten

40 De kosten door de Italiaanse regering en de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Vijfde kamer),

uitspraak doende op de door de Pretore te Lucca bij beschikking van 29 oktober 1985 gestelde vragen, verklaart voor recht:

1) De Commissie heeft in verordening nr. 1245/83 van 20 mei 1983 geldig bepaald, dat de in artikel 7, lid 1, van verordening nr. 1160/82 van de Commissie van 14 mei 1982 voorziene aanpassing van de vooraf vastgestelde monetair compenserende bedragen in geval van wijziging van de representatieve koersen, dient plaats te vinden voor alle vaststellingen vooraf waarvoor de aanvraag is ingediend na 16 mei 1983, voor zover de betrokken transactie na 22 mei 1983 is uitgevoerd.

2) Artikel 4, lid 1, tweede alinea, van verordening nr. 1134/68 van de Raad van 30 juli 1968 juncto artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1223/83 van de Raad van 20 mei 1983 moeten in die zin worden uitgelegd, dat de annulering van vaststellingen vooraf steeds kan worden verkregen indien aan de in deze bepalingen gestelde voorwaarden is voldaan. Verordening nr. 1244/83 van de Commissie van 20 mei 1983 is dus ongeldig voor zover zij het recht op annulering beperkt tot vaststellingen vooraf die vóór 17 mei 1983 hebben plaatsgevonden.

Bosco Everling

Galmot Joliet Schockweiler

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 21 april 1988.

De griffier
J.-G. Giraud

De president van de Vijfde kamer
G. Bosco